

การบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมือง
สุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

Temple Development Administration as of Cultural Attractions
in Mueang Suphanburi Districts, Suphanburi Province

เชตขันธ์ คนงานดี*

Khekhan khonggarndee

Received: June 4, 2020 Revised: June 28, 2020 Accepted: July 2, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 299 รูปเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟโดยวิธีการการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

คำสำคัญ (Keywords): การบริหาร, การพัฒนา, วัฒนธรรม

* คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the level of opinions of Temple Development Administration as of Cultural Attractions in Mueang Suphanburi Districts, Suphanburi Province, 2) to study the comparison of the level of opinions of Temple Development Administration as of Cultural Attractions in Mueang Suphanburi Districts, Suphanburi Province, and 3) to study the problems, obstacles and suggestions about the level of opinions of Temple Development Administration as of Cultural Attractions in Mueang Suphanburi Districts, Suphanburi Province. It was the mixed research method between the quantitative and qualitative research. The sampling group was 299 monks in Muang district, Suphanburi province. The statistics were used for the data analysis through frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D), F-test, One-way Analysis of Variance and Least Significant Difference : LSD. For the qualitative research method was from in-depth interview from key informants.

Keywords: Administration, Development ,Culture

บทนำ (Introduction)

วัดถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ และเป็นที่พักทางใจของประชาชนโดยทั่วไป ก็ว่าได้ วัดจึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาศาสนสถานศาสนวัตถุ และสภาพแวดล้อมภายในวัดให้มีความสะอาดร่มรื่น มีภูมิทัศน์ที่น่าชื่นชม มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ของบุคลากรให้ทันต่อสมัยทั้งทางโลกและทางธรรม และมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมภายในวัดให้ดีขึ้น รวมถึงการพัฒนาด้านความสะอาดในบริเวณวัด และการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ผู้คนที่มาวัดแล้วเกิดความสุขสบาย คลายจากความทุกข์ พร้อมทั้งมีความอิ่มเอิบใจ มีความสุขใจ รู้สึกผ่อนคลายจากความเครียดต่างๆ ได้รับความรู้ความเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรม และให้พุทธศาสนิกชนได้มีความเข้าใจในพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีความคิดริเริ่มที่ดีกลับไปด้วยอาศัยหลักธรรมที่ได้ไปจากวัดนั่นเอง

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งเป็นเขตการปกครองคณะสงฆ์ 18 ตำบล จำนวน 98 วัด มีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งมีวัดที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เช่น วัดป่าเลไลยก์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวัดพระลอยวัดแควัดหนองพุทธารามวัดสนามไชยวัด

พระรูปวัดประตูลำธารวัดสุวรรณภูมิวัดพระนอนวัดพระธาตุ เป็นต้น ซึ่งความน่าสนใจในการท่องเที่ยววัดในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องด้วยวัดดังกล่าว เป็นวัดที่มีชื่อเสียงในด้านความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปประจำวัด มีศาสนสถานที่มีทรงคุณค่า มีบริเวณวัดที่อยู่ติดกับแม่น้ำลำคลอง จึงทำให้มีวังมัจฉาหน้าวัด ที่มีปลาเป็นจำนวนมาก ทั้งปลาสร้อยและปลาตะเพียนทอง ให้ประชาชนผู้มาเยือนได้ชม และสนุกสนานกับการให้อาหารปลา ประกอบกับมีทัศนียภาพที่สวยงาม บรรยากาศดี จึงเหมาะแก่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ พร้อมทั้งการกราบไหว้ขอพรพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เพื่อความเป็นสิริมงคล รวมถึงยังสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นในรูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้อีกด้วย จากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์และปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีโดยปัจจัยหลักคือ เจ้าอาวาสที่เป็นผู้นำของวัดและผู้นำชุมชนที่วัดนั้นๆ ตั้งอยู่ มีภาวะของความเป็นผู้นำมากน้อยแค่ไหน มีแนวทางการบริหารและการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาศาสนสถานพัฒนาศาสนบุคคลหรือบุคลากรในวัด พัฒนากิจกรรมภายในวัด และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และเสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติด้วยค่าที(t-test) และค่าเอฟ (F-test) และวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุดส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก 8 คนเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 167 รูป คิดเป็นร้อยละ 55.8 มีพรรษาระหว่าง 1 - 5 พรรษา จำนวน 201 รูป คิดเป็นร้อยละ 67.3 มีระดับการศึกษาสามัญระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 203 รูป คิดเป็นร้อยละ 67.9 มีระดับการศึกษาทางธรรมระดับ นักธรรมชั้นตรี จำนวน 132 รูป คิดเป็นร้อยละ 44.1 และมีระดับการศึกษาเปรียญธรรมระดับ ไม่มีวุฒิปเปรียญธรรม มากที่สุดมีจำนวน 161 รูป คิดเป็นร้อยละ 53.8

การบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

พระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาศาสนสถานพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีด้านการพัฒนาศาสนสถานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

2) ด้านการพัฒนาศาสนบุคคลหรือบุคลากรในวัดพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีด้านการพัฒนาศาสนบุคคลหรือบุคลากรในวัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

3) ด้านการพัฒนากิจการภายในวัดพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีด้านการพัฒนากิจการภายในวัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ(=3.98)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

4) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ(=3.97)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง“การบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่าการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้คือด้านการพัฒนาศาสนสถานพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากด้านการพัฒนาศาสนบุคคลหรือบุคลากรในวัดพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากด้านการพัฒนากิจการภายในวัดพระสงฆ์ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากซึ่งสอดคล้องกับพระสมุห์อนุรักษ์ ธีรสกุลโก (ช่างเมือง)ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร” พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาวัด

เพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ 1.ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด 2.ด้านการพัฒนาศาสนสถาน 3.ด้านการพัฒนาศาสนบุคคลหรือบุคลากรในวัด และ 4.ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาส่วนใหญ่ในการพัฒนาวัด คือ ปัญหาเกี่ยวกับความสะอาด ขยะมูลฝอยมูลสุนัข มูลนก ห้องน้ำห้องสุขาไม่ค่อยสะอาด มีต้นไม้ไม่ค่อยร่มรื่น เจ้าหน้าที่ของทางวัดที่ทำความสะอาด หรือทำงานในจุดต่างๆ มีน้อย ทั้งยังแต่งกายไม่ค่อยสุภาพ และปัญหาในเรื่องของกิจกรรมในวัดซึ่งมีการประชาสัมพันธ์น้อย จัดไม่ตรงกับวันหยุด จึงทำให้ไม่ทราบเรื่องและไม่สะดวกในการมาร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ**พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวฑฒโน)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่าระดับบทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ในเขตอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากแนวทางการบริหารและการจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนและปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน คือ 1) ด้านศาสนพิธี/กิจกรรม ได้แก่ ควรปรับปรุงรูปแบบการประกอบศาสนพิธี และ ส่งเสริมประชาชน ให้เข้าร่วมในกิจกรรมทางพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา 2) ด้านศาสนบุคคล/บุคลากร ได้แก่ ควรคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาบวช และส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชน 3) ด้านศาสนวัตถุ/สถานที่ ได้แก่ ควรบูรณะและปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานภายในวัดให้มีความเรียบร้อยสวยงาม สงบร่มรื่น เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมหรือนั่งสมาธิ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติในการบริหารและการจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนและปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน คือ 1) ควรมีการปรับปรุงรูปแบบของการประกอบศาสนพิธีให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น 2) ควรคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาบวชเรียนให้รอบคอบกว่านี้ และส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนอย่างเป็นประจำ 3) ควรมีการบูรณะและปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานภายในวัดให้มีความเรียบร้อยสวยงาม 4) ควรส่งเสริมและชักชวนให้ชาวชุมชน ได้เข้าร่วมในกิจกรรมและพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา และพัฒนาวัดให้ดูสะอาด 5) ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมของวัดให้มีความสงบร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรมหรือนั่งสมาธิ และนำตัวอย่างไปใช้กับชุมชนและไม่สอดคล้องกับ **เกศินี พรหมบุตร** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปาน

กลางขณะเดียวกันประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ด้านการให้ความรู้และอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว และด้านการศึกษารวบรวมข้อมูลและเตรียมความพร้อมชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายและนำไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรมีการวางแผนแบบแผนผังวัดใหม่ โดยให้วิศวกรที่มีความชำนาญในการวางผัง วัด เพื่อการบริหารจัดการให้ศาสนสถานได้ถูกจัดวางอย่างเป็นสัดส่วน
- 2) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศาสนบุคคล เพราะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นทุน มนุษย์ขององค์กรทางพระพุทธศาสนา
- 3) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือผู้ดูแลด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในวัดใน
- 4) ควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณวัด และศาสนสถานที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) การพัฒนาศาสนสถานที่ชำรุดทรุดโทรม เป็นการบูรณปฏิสังขรณ์ และการ ออกแบบเพื่อการสร้างใหม่ เสนอต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณ และประชาสัมพันธ์เพื่อรับการสนับสนุนจากพุทธศาสนิกชนทั่วไป
- 2) ควรมีการจัดอบรมบุคลากรในวัด หรือส่งไปอบรมในที่ต่างๆ ด้านการบริหารจัดการ วัดบูรณะการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้มีความรู้ความสามารถ โดยการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา
- 3) ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นวัด ชุมชน โรงเรียน หรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง
- 4) เสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะที่ดีแก่ประชาชน ในการช่วยกันดูแลรักษา สภาพแวดล้อมของวัด ทำให้เหมือนวัดเป็นของทุกๆ คน ทำให้เกิดจิตสำนึกในการรักวัดและ สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัยโดยผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาถึงหลักธรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวของพระสงฆ์หรือวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย
- 2) ควรมีการศึกษาในลักษณะกลุ่มตัวแปรตามเดียวกัน โดยขยายขอบข่ายของพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างออกไปอีกหลายจังหวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายในการบริหารจัดการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- 3) ควรศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- พระครูสุนันทกิจโกศล สุวัฒน์ สุวฑฺฒโน. (2554). “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์อนุรักษ์ ธีรสกโก ช้างเมือง. (2554). “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์อนุรักษ์ ธีรสกโก ช้างเมือง. (2554). “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์อนุรักษ์ ธีรสกโก ช้างเมือง. (2554). “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี. (2557). **อนุสรณ์กฐิน 2557**. สุพรรณบุรี: หจก.สามลดา.
- สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอเมืองสุพรรณบุรี. (2558). **บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดประจำปี.สุพรรณบุรี** : สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอเมืองสุพรรณบุรี.

